

2021-12-10

s.remissvar@regeringskansliet.ses.sof@regeringskansliet.se

Remissvar gällande betänkandet Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre (SOU 2021:52)

Svenska Logopedförbundet vill tacka för möjligheten att ge feedback på det här betänkandet genom Saco, och samtidigt tacka för den lyhördhet som utredningen visat gällande våra frågor under arbetets gång. Vi ställer oss högst positiva till utredningens förslag och vill passa på att återigen trycka på vikten att kommuner inkorporerar fler yrkesgrupper inom äldrevården, både för vårdpersonalens och patienternas skull.

Det är mycket positivt att teamarbete tillsammans med undersköterskor, sjuksköterskor och ledning kring sväljsvårigheter och kommunikation lyfts i betänkandet. Vi bedömer att det för dessa professioner medför trygghet i kvaliteten av omhändertagande av äldre och kontinuerlig kompetenshöjning i det vardagliga arbetet. Logopeder har specialistkompetens inom ät- och sväljsvårigheter och kommunikation och bör därför ha en självklar plats i teamarbetet, förslagsvis handledande och utbildande.

Vi tycker att det är högst relevant att skriva ut **logoped** under punkten "Utredningens rekommendationer: *Samverkan mellan olika kompetenser – en väg att professionalisera verksamheten*", s 17. Motivering till detta är att hos multisjuka äldre är sväljsvårigheter mycket vanligt. Det får allvarliga effekter, beror på flera olika faktorer och kräver multidisciplinära insatser där logoped är en självklar del av teamet. Att äta och dricka är ett basalt behov men i dagsläget är det endast ineliggande patienter som får kvalificerade insatser. Lunginflammationer, som är en vanlig följd av obehandlade sväljsvårigheter hos äldre, är en av de mest frekventa vårdrelaterade infektionerna. Ofta krävs sjukhusvård och återinläggningar. Ytterligare negativa konsekvenser som undernäring, uttorkning, sämre sårhäkning, ökad fallrisk, nedsatt immunförsvar, sämre förutsättningar till rehabilitering, i värsta fall för tidig död samt generellt minskad livskvalitet kan också kopplas till sväljsvårigheter. I framtida vård bör insatser för äldres intag av mat och dryck ske i nära vardaglig samverkan med undersköterskor, därför bör logopedens yrke vara utskrivet i sammanfattningen.

På sidan 83 anges att "Logopeder arbetar till exempel med personer som har kommunikations- och/eller ät- och sväljsvårigheter till följd av neurologisk skada." Såväl sväljnings- som kommunikationssvårigheter kan dock vara en del av det normala åldrandet. Ett förslag är därför att ändra formuleringen och i stället skriva att "Logopeder arbetar till exempel med personer som har kommunikations- och/eller ät- och sväljsvårigheter till följd av det normala åldrandet eller vid neurologisk skada, exempelvis demens." Anledningen till att här särskilt lyfta fram gruppen med demens är att den förväntas öka och att det är en grupp där kommunikation med vårdpersonal ofta blir en stor utmaning kring vilken logopeder har specifik kompetens.

Under 8.3.2, "Samverkan mellan olika kompetenser – en väg att professionalisera verksamheten" anser Svenska Logopedförbundet att yrkesgruppen logopeders bör inkluderas. Detta ser vi som motiverat främst utifrån två faktorer.

- 1) Sväljningssvårigheter är en del av det normala åldrandet. Utredningen lyfter på sidan 177 fram måltidens betydelse både utifrån livskvalitet och nutrition. Här anges att den som hjälper en person i måltidssituation behöver kunskap för att identifiera och åtgärda risker.
- 2) Utredningen lyfter fram behovet av god kommunikation. Inom det området har logopeders kompetens inte enbart kring förhållningssätt i direkt kommunikation med den äldre, men även vad gäller utformning av informationsmaterial.

Genom att logoped ingår i teamet möjliggörs kunskaps- och kvalitetsutveckling inom båda dessa områden.

Vi välkomnar att rapporten genomgripande lyfter fram vikten av en god kommunikation i vården. Kommunikation påverkas av faktorer kopplat till det normala åldrandet, exempelvis hörselpåverkan och minskad ork. Utöver detta är gruppen äldre överrepresenterade inom diagnoser som demens, stroke och Parkinsons sjukdom, som alla kan ge kommunikationssvårigheter. Den personal som möter dessa individer behöver därför kunskap om hur de måste anpassa sitt bemötande och sin kommunikation för att kunna ge fullgod vård. Utredningen lyfter möjligheten att stimulera karriärutveckling genom att inrätta särskilda temaområden. Här ser Svenska Logopedförbundet att såväl ätande och sväljning som god kommunikation skulle kunna vara temaområden där personal får utbildning av teamets logoped för att sedan kunna ha ett särskilt ansvar inom sina respektive verksamheter.

Kerstin Wiström
Förbundsordförande
Svenska Logopedförbundet